

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

KNIŽNÍ ILUSTRACE

OSCAR WILDE – SLAVÍK A RŮŽE

Johana Kubalová

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Ilustrace a grafika
Specializace Mediální a didaktická ilustrace

Bakalářská práce

KNIŽNÍ ILUSTRACE

OSCAR WILDE – SLAVÍK A RŮŽE

Johana Kubalová

Vedoucí práce: ak. mal. Renáta Fučíková
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Johana KUBALOVÁ
Osobní číslo:	D17B0014P
Studijní program:	B8206 Výtvarná umění
Studijní obor:	Ilustrace a grafika, specializace Mediální a didaktická ilustrace
Téma práce:	Knižní ilustrace – Slavík a Růže
Zadávací katedra:	Katedra výtvarného umění

Zásady pro vypracování

a) Tvůrčí záměr: Vytvoření umělecky hodnotné knihy, která pomocí ilustrací zkoumá symboliku obsaženou v povídce Oscara Wildea Slavík a Růže.

Důvod volby tématu: Zájem o téma symboliky ve výtvarném díle.

b) Způsob realizace práce: Kombinace tradiční a digitální techniky, případná finální technika vyplyne v průběhu přípravných kreseb a technických zkoušek.

c) Cíl, jehož má práce dosáhnout: Posunutí vlastního uměleckého projevu a studie tematiky pomocí výtvarných prostředků.

d) Předpokládaný výstup: Komplexně zpracovaná kniha středního čtvercového formátu vč. typografické a grafické úpravy ve 3 exemplářích, rozsah min. 20 stran.

e) Rozsah průvodní zprávy minimálně 3 normostrany.

Rozsah teoretické části: **min. 3 normostrany textu**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování BP**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučné literatury:

FUČÍKOVÁ, Renáta. Obrazy z Nového Zákona, 1.vyd., Praha: Albatros, 2016, 112 s. ISBN 978-80-00-04554-2.

NIKL, Petr. Lingvistické pohádky, 1. vyd., Praha: Meander, 2006, 56 s. ISBN 80-86283-49-6.

FRAZER, James. G., Zlatá ratolest, Přel. E. Herold a V. Štovičková-Heroldová, 2. vyd., Praha: Mladá fronta, 1994, 632 s. ISBN 80-204-0488-0.

Vedoucí bakalářské práce: **akademický malíř Renáta Fučíková**
Katedra designu

Datum zadání bakalářské práce: **30. září 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2020**

v z. Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D.
proděkan pro studijní a pedagogické záležitosti

Doc. akademický malíř Josef Mištera
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně za pomoci uvedených zdrojů a nejedná se o plagiát.

Plzeň, červenec 2020

.....
podpis autora

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji ak. mal. Renátě Fučíkové za její pomoc a čas a za vedení této práce.

OBSAH

POPIS PŘÍPRAVY A REFLEXE PROCESU VLASTNÍ TVORBY:

1. VÝBĚR TÉMATU	8
2. FORMA, TECHNIKA A PRŮBĚH TVORBY	8
3. ROZVRŽENÍ A PRÁCE S FORMÁTEM	9

POPIS VÝSLEDNÉHO DÍLA A JEHO VYUŽITÍ, ČI ADJUSTACE:

4. POPIS VÝSLEDNÉHO DÍLA Z HLEDISKA DANÉHO OBORU	10
5. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	11
6. RESUMÉ	13
7. SEZNAM PŘÍLOH	14

VÝBĚR TÉMATU

Při výběru tématu jsem se od začátku chtěla zabývat klasickou knižní ilustrací. Pohádku Oscara Wildea o Slavíku a růži znám již od dětství a vždy na mne dělala dojem svou citlivostí a snahou sdělit čtenáři něco víc. Krátký osamostatněný příběh jsem volila s myšlenkou jej celistvě zpracovat, aby se mu tak výsledná kniha stala jakousi ozdobnou schránkou.

Při konzultacích navrhla paní Fučíková obohatit původní text o stránky, které by se vztahovaly k růži jako takové, jelikož růže je hlavním symbolem tohoto příběhu. A právě při hledání informací, které by tyto stránky zaplnily, vznikl nápad zabývat se skrze ilustrace přímo symbolikou růže a napojit se tak na hlubší význam Wildeovi pohádky.

FORMA, TECHNIKA A PRŮBĚH TVORBY

Zpočátku vznikaly veškeré návrhy na ilustrace tradiční technikou kresby (centropen, tužka, pastelka) v kombinaci s koláží.

První návrhy černým centropenem byly do kruhu poskládané kompozice, které ale působily příliš tvrdě a po jejich konzultaci jsem se vydala zcela opačným směrem. Pomocí jemně barevné palety, kresby pastelkou a koláží jsem se snažila zachytit nevinnost slavíka, který se za krásného dne v rozkvetlé zahradě rozhodne obětovat pro lásku a pro člověka.

S tímto směrem jsem byla osobně spokojená, při konzultaci dostal zelenou, a další návrhy proto vznikaly už pouze v jeho duchu. Když bylo návrhů více, začala jsem sázet text a umisťovat ilustrace na stránky, abych lépe mohla vnímat celou knihu. Přestože styl byl víceméně jednotný, stále se mi nedařilo, aby celek působil kompaktně.

Při upravování naskenovaných ilustrací jsem se rozhodla navrhnout předsádku, kterou jsem následně nakreslila celou v počítači. Výsledek v podobě nepropustného trnitého keře, který obaluje a chrání střed knihy jako pomyslný květ růže, se mi zamlouval a já se proto odhodlala přejít k čistě digitální kresbě.

Digitálně pracuji dlouhodobě a ráda, především díky široké možnosti barevných zkoušek, snadnějšímu překreslování a manipulaci s návrhy a menší spotřebě papíru.

Barevnou paletu jsem ponechala jemnou (krom sytě růžové, která vytváří v knize kontrast) a digitální stopu volila tak, aby do jisté míry imitovala kresbu pastelkou. Rozhodnutí držet se toho, co je známé, se vyplatilo a vše do sebe začalo pasovat.

Hlavní ilustrace jsem vytvořila drobnými, samostatnými tahy, které mohou působit dojmem výšivky. Podobně jako u vyšívání, měla i kresba stále se opakujících tahů jistý meditativní účinek a ilustrace tedy lze vnímat zároveň jako drobné mandaly.

Při výběru písma jsem volila mezi abecedami známých českých typografů, jelikož jsou oku českého čtenáře blízké a výtvarně hodnotné. Písmo od Josefa Týfy jsem po konzultaci vybrala jako jemnější, klasičtější variantu výrazného fontu Vojtěcha Preissiga.

ROZVRŽENÍ A PRÁCE S FORMÁTEM

Má představa byla, aby ilustrace prostoupily celou knihou, navazovaly na sebe a prolínaly se spolu s textem. Záměru jsem se snažila docílit pomocí:

1. udržení kruhového formátu všech osmi hlavních ilustrací
2. propojení těchto ilustrací s textem skrze výrazný jednolitý podklad
3. vložení kreseb přímo pod text pohádky a jejich vzájemného volného navázání

Čtvercový formát knihy a kruhové ilustrace umístěné vždy do středu stránky odkazují na symbol kruhu vepsaného do čtverce, kde kruh je znakem nehmotného (nadpozemského, univerza, ducha) a čtverec znakem hmoty (pozemského, těla, člověka) a jejich spojení se stává výchozím bodem pro magické proměny¹. K takové proměně dochází z mého pohledu právě při stvoření rudé růže skrze obětní rituál.

Menší rozměr čtverce, vycházející ze standardního formátu A4, je schválně zvolený, aby korespondoval s drobným intimním příběhem a zároveň aby se kniha mohla pohodlně přenášet a doprovázet svého čtenáře.

---

¹ SIKOROVÁ, Alicja. *Čtverec, kruh, obdélník*. Praha, 2006. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická. Katedra výtvarné výchovy.

Při hledání symbolického významu růže jsem rychle narazila na paralely v různých kulturách a náboženstvích. Osobně mne zaujala podobnost mezi atributy bohyně Ištar a panny Marie, kterými jsou v obou případech růže a osmicípá hvězda.

Nechala jsem se inspirovat a vytvořila osm kruhových ilustrací (růžic), které jsou dále rozdělené do dvou bloků po čtyřech, a mezi kterými je vsazený text pohádky, podobně jako tajemství do středu růžového květu.

Samotná obálka knihy je tvořena složenou kompozicí těchto růžic v monochromním tónu jakoby vykvétajících na bílém bezčasovém podkladu a podhaluje tak zatím nespátřený obsah. Obálka zároveň naráží na pozměněný význam nadpisu *Slavík a růže*, jelikož najednou lze chápat slovo *růže* v množném čísle, které referuje k množství významů, jaké jsou růži připisovány.

POPIS VÝSLEDNÉHO DÍLA Z HLEDISKA DANÉHO OBORU

Výsledným dílem je kniha čtvercového formátu, blok 210 x 210 milimetrů s konečným počtem stran 36. Kniha je kompletně graficky a výtvarně zpracována s ohledem na text pohádky *Slavík a růže* od Oscara Wildea, který obsahuje.

Dále je v knize rozvedeno téma symboliky růže pomocí doplňujících textů a osmi kruhových ilustrací, které samy znázorňují již existující symboly, nebo se na základě jejich podobnosti propojují a vytvářejí nové kompozice.

Ilustrace obsažené v knize nemají za úkol doprovázet prozaický text a názorně zobrazit pohádkový děj, ale zkoumají a snaží se poukázat na skrytý příběh, který pramení z nitra samotného autora, ať už si toho byl vědom, či nikoliv.

Při vzniku této knihy jsem se tedy snažila o více sémantický přístup k tvorbě ilustrací, kdy ilustrace vycházejí ze znaků, které jsem rozpoznala a výtvarně vyložila na základě vlastní zkušenosti a tento výklad tak nabízím dál čtenáři/divákovi k prozkoumání.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

1. SIKOROVÁ, Alicja. *Čtverec, kruh, obdélník*. Praha, 2006. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická. Katedra výtvarné výchovy.
2. OVČÁČKOVÁ, Johanka. *Mezi textem a obrazem. Proměny (pohádkového) narativu ve vizuální komunikaci*. Praha, 2015. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická. Katedra výtvarné výchovy.
3. POSPÍŠILOVÁ, Jana. *Pohádky Oscara Wildea ve čtyřech českých překladech*. Praha, 2008. Magisterská diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta Filozofická. Ústav translatologie.

KNIŽNÍ A PERIODICKÁ LITERATURA

1. WILDE, O. *Šťastný princ a jiné pohádky*. 2. vyd. Praha: Albatros, 1985.
2. WILDE, O. *Pohádky*. Praha: Odeon, 1984.
3. HÁFEZ, Š. M. *Co zbude z růží, když je slavík zradí*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1987.
4. KROLMUS, V. *Staročeské pověsti, zpěvy, hry, obyčeje, slavnosti a nápěvy*, 3. část, 1. vyd. Praha: Plot, 2014. Fabula, sv. 6. ISBN 978-80-7428-243-0

INTERNETOVÉ ZDROJE

1. KOLEKTIV. *Ottův slovník naučný*. 22. díl, Rozkošný – Schloppe [online]. Praha: J. Otto, 1904. [cit. 10. 5. 2020]. Dostupné z: Národní knihovna České republiky – Knihovní fondy a služby: <http://www.digitalniknihovna.cz/nkp/view/uuid:b4db3620-e6e2-11e4-a794-5ef3fc9bb22f?page=uuid:9f9f5050-107e-11e5-ae7e-001018b5eb5c>
2. LEHNER, Ernst, 1950 *Symbols, signs and signets* [online]. New York: Dover publications, Inc. [cit. 10. 5. 2020]. Dover Pictorial Archive Series. ISBN 486-22241-1. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=SyBguZa51SYC&pg=PA106&lpg=PA106&dq=mother+mary+seven+pointed+star&source=bl&ots=M345fICJQ1&sig=ACfU3U11721rkkelD9TooXvPJouWgM7wsg&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwixvYnww7PnAhUEUIAKHSZ8B00Q6AEwFHoECACQAQ#v=onepage&q=mother%20mary%20seven%20pointed%20star&f=false>

3. SPRINNOVÁ, Rebeka, 2015. Oktogram – hvězda Merkura. In: *Psychologie chaosu* [online]. 6. 3. 2015 [cit. 10. 5. 2020]. Dostupné z: <https://www.psychologiechaosu.cz/oktagram-hvezda-merkura/>
4. Národní knihovna České republiky, 2004. *Ptej se knihovny. Mariánská hvězda* [online]. 6. 12. 2016 [cit. 10. 5. 2020]. Dostupné z: <https://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/marianska-hvezda>
5. Národní knihovna České republiky, 2004. *Ptej se knihovny. Symbol růže a kříže* [online]. 13. 03. 2012 [cit. 10. 5. 2020]. Dostupné z: <https://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/symbol-ruze-a-krize>
6. Evangnet, nezávislý evangelický portál. *Píseň EZ 288 – Aj, růže rozvila se* [online]. Evangelický zpěvník, 1979. [cit. 10. 5. 2020] Dostupné z: <https://www.evangnet.cz/pisen.php?sg=EZ288>
7. *Moje kniha stínů*, 2009. *Růže* [online]. 1. 8. 2009 [cit. 10. 5. 2020]. Dostupné z: <http://moje-kniha-stinu.blog.cz/0908/ruze>
8. PannaCz, 2004. *Herbář rostlin. Růže – královna květin* [online]. 14. 4. 2010 [cit. 10. 5. 2020]. Dostupné z: <http://www.pannacz.com/herbar-rostlin.16/ruze-kralovna-kvetin.439.html>
9. Errika, a.s., 2010. *Věštírna online. Pentagram a růže* [online]. [cit. 10. 5. 2020]. Dostupné z: <http://vestirna-online.eu/magie-carodejnictvi.php?cl=pentagram-a-re>

RESUMÉ

The main artistic idea of the book is to examine symbols and deeper meanings hidden within the story of *The Nightingale and the Rose* by Oscar Wilde through illustration, focusing mainly on the symbolic meaning of rose.

At first I used traditional media for sketching. Black liner, however, seemed too heavy so after consultation I switched to crayons with much softer palette. Still neither seemed to work the way I needed. Finally I tried to go back to my favorite medium which is digital drawing and the problem was solved.

In the book I added eight short texts to the original children's story that explain the meaning of rose. To accompany those texts I created eight (inspired by the eight pointed star) circular shaped illustrations, thus mimicking the shape of a rose flower, while always referring to certain symbols and meanings.

My wish was also to somehow connect the illustration and the text and I was able to do so by placing soft drawings of rose bushes right under the story's text without making it unreadable.

The book cover shows a monochromatic composition of the eight main illustrations and their variations, hence giving us a little preview.

For the whole book I chose a typeface by a Czech typographer Josef Týfa since it has an artistic value and to me it seemed only right to use a Czech typeface.

The final product is a book of a square format 210 x 210mm with 36 pages that can be easily carried around and accompany the reader.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Ukázka sešitu pro zaznamenávání prvotních nápadů ke koncepci knihy a ilustrací

Příloha 2

Ukázka návrhů na ilustrace centropenem

Příloha 3

Ukázka návrhů na ilustrace pastelkou v kombinaci s koláží

Příloha 4

Ukázka finálních dvojstran

Příloha 5

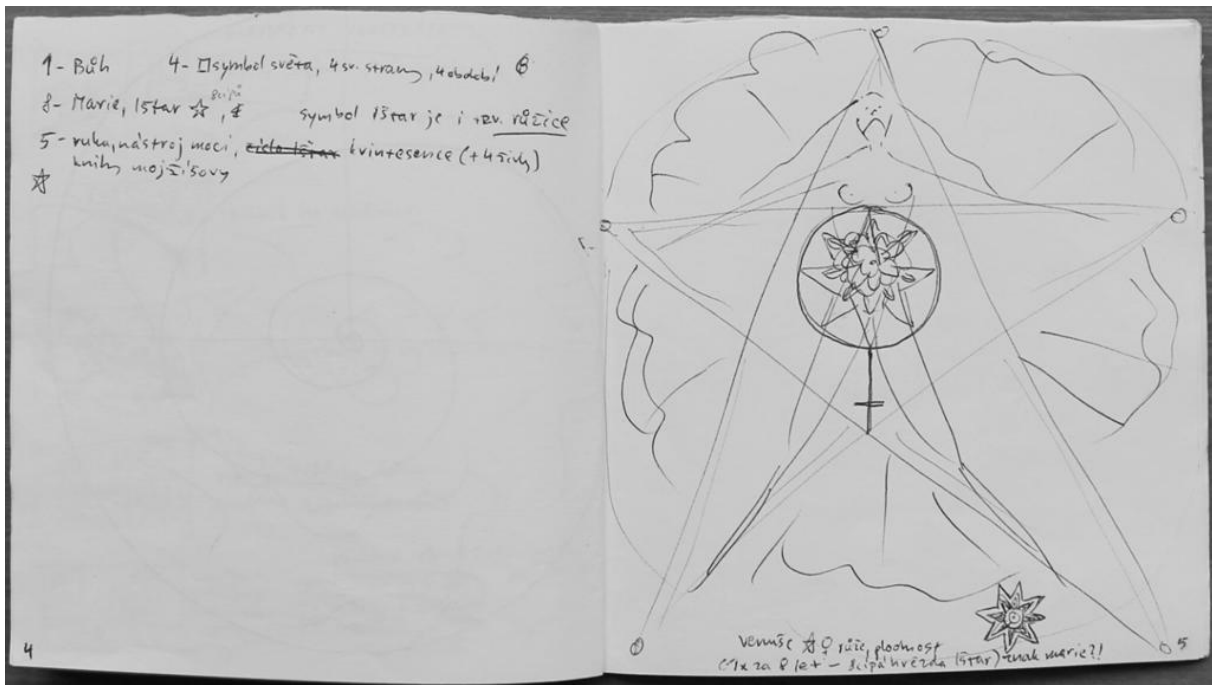
Ukázka obálky

Příloha 6

Ukázka písma

Příloha 1

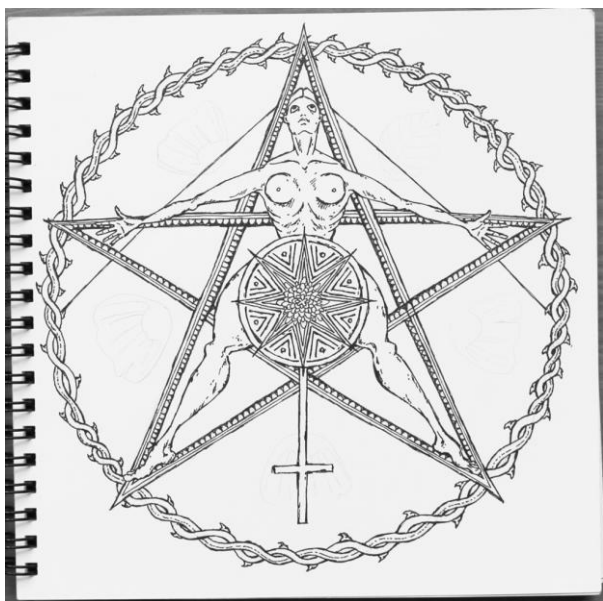
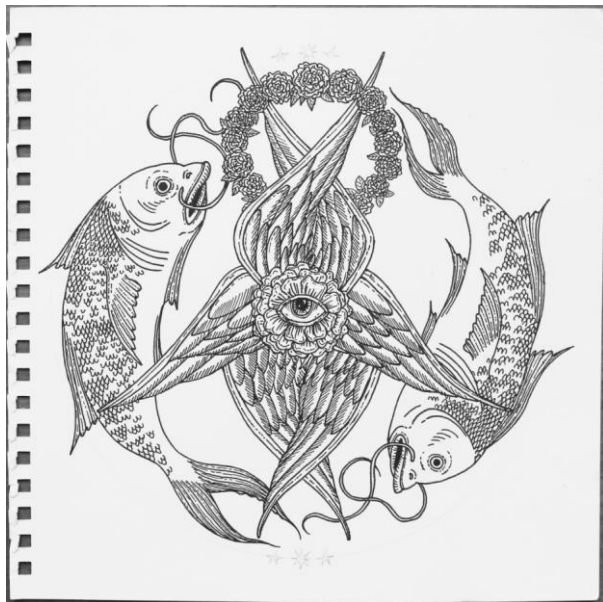
Ukázka sešitu pro zaznamenávání prvotních nápadů ke koncepci knihy a ilustrací
– foto a tvorba vlastní

Příloha 2

Ukázka návrhů na ilustrace centropenem

– foto a tvorba vlastní

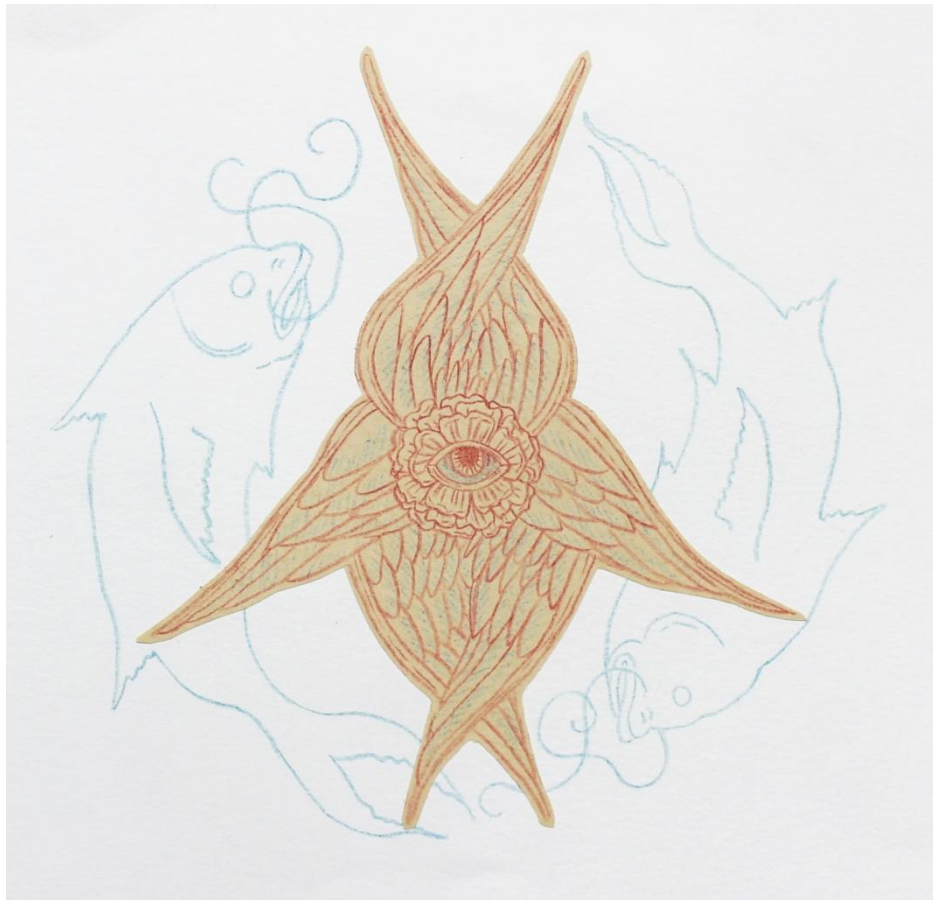

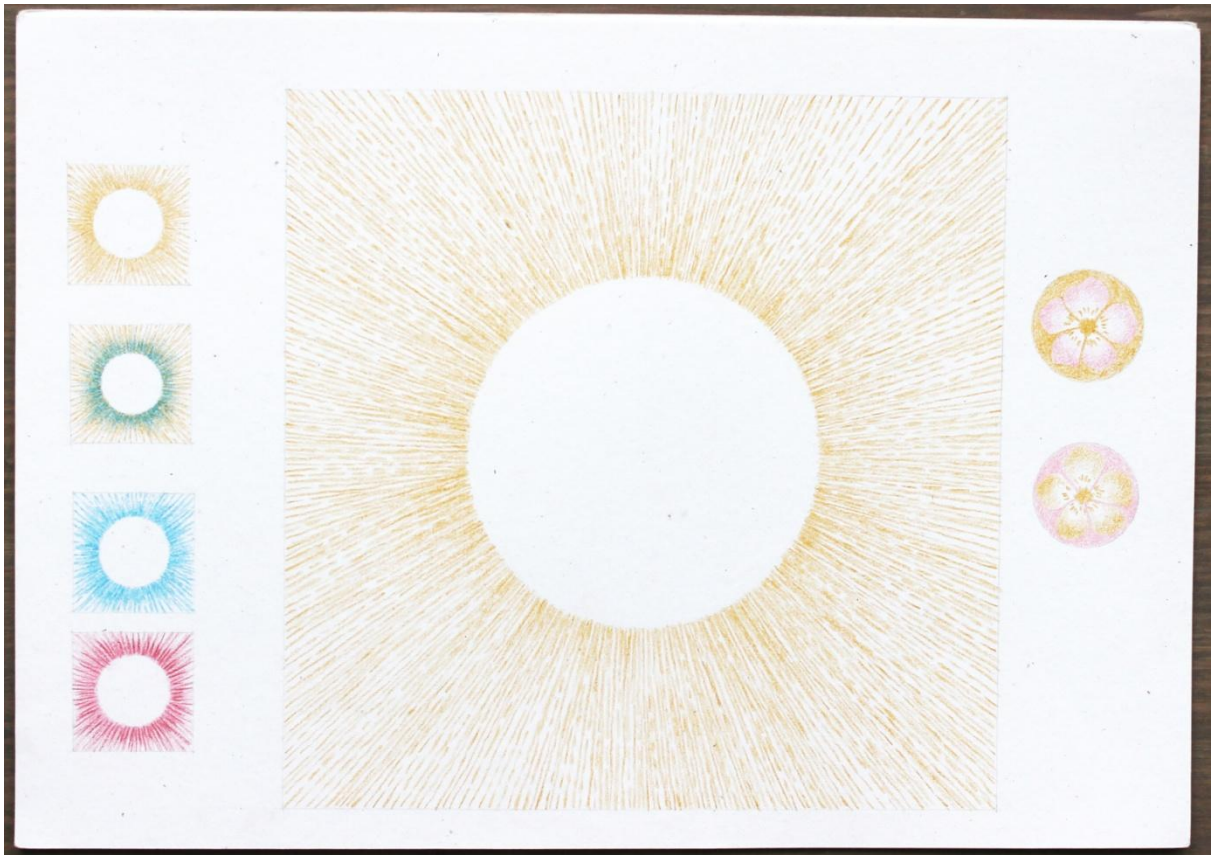
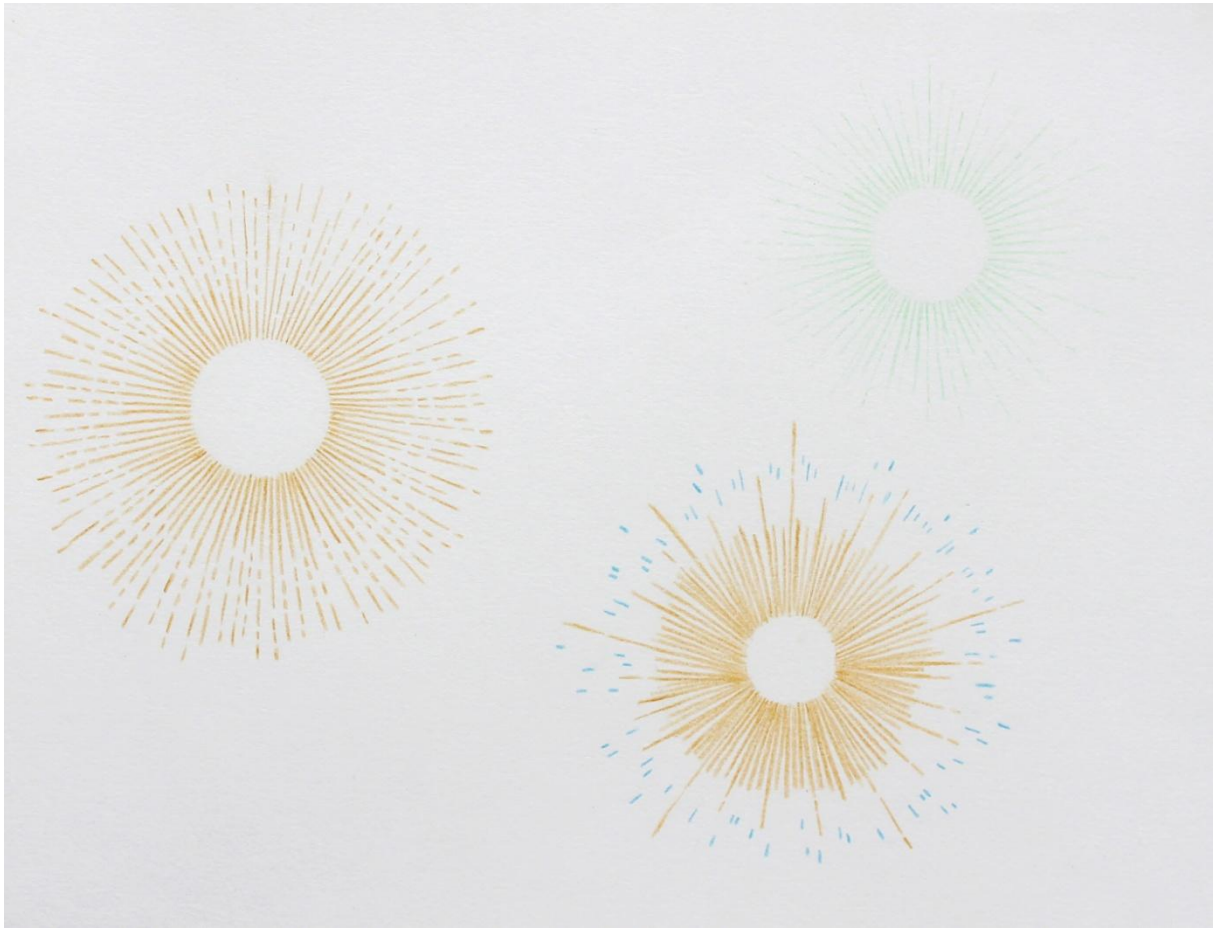
Příloha 3

Ukázka návrhů na ilustrace pastelkou v kombinaci s koláží

– foto a tvorba vlastní

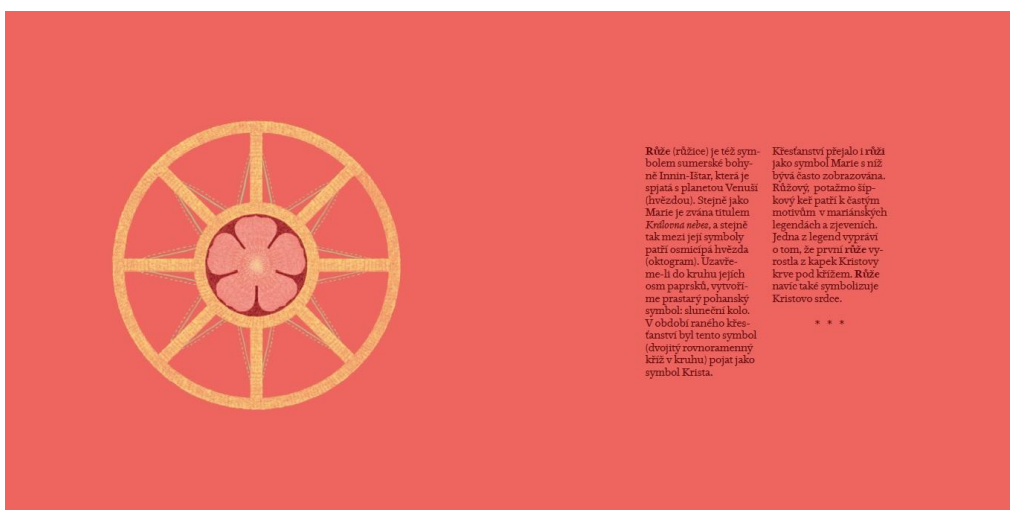
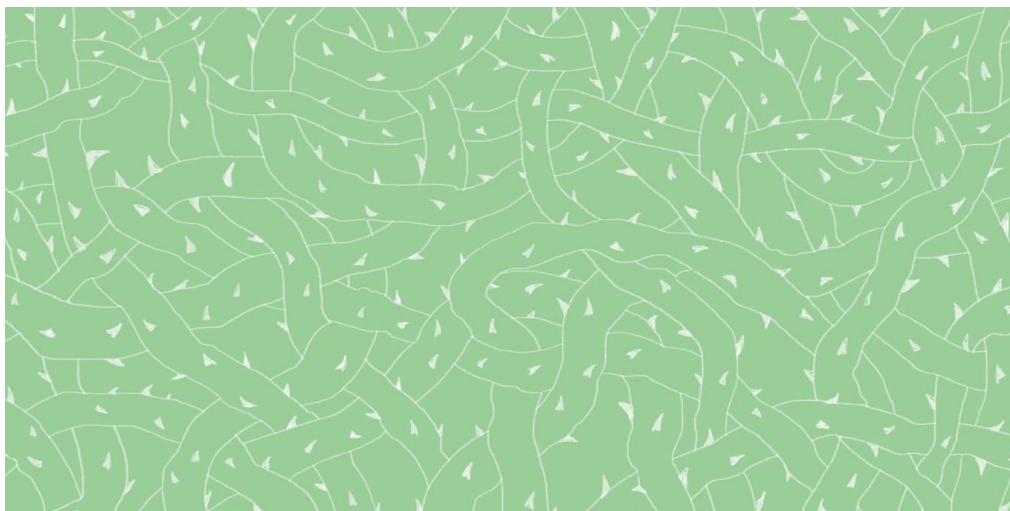

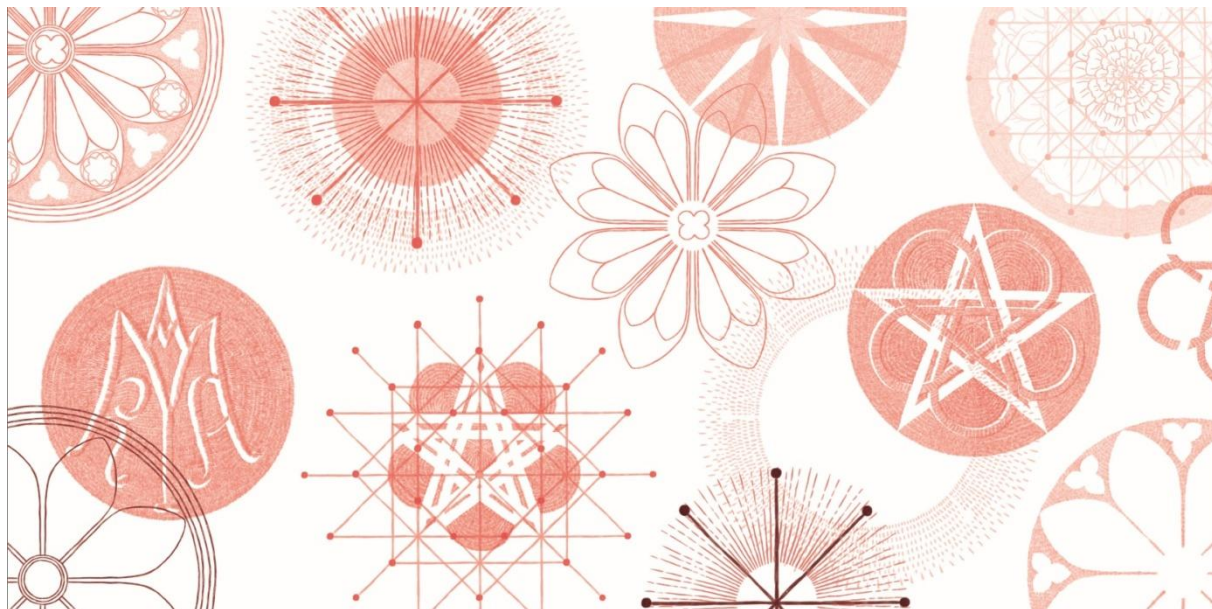
Příloha 4

Ukázka finálních dvojstran

– vlastní tvorba

Příloha 5
Ukázka obálky
– vlastní tvorba

Příloha 6

Ukázka písma

– ŠTORM, F. a TÝFA, J. *Tyfa ITC W04 Book Font*, onlinewebfonts.com, [online]. 23.5.2017

[cit. 10.5.2020]. Dostupné z:

<https://www.onlinewebfonts.com/download/f14fbca3f6bee7a8da95efd0292ae4af>

FREE		15532+	Font						
		@FONT-FACE / TTF / OTF / WOFF2	Free Web Fonts : http://www.onlinewebfonts.com						
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
O	l	2	3	4	5	6	7	8	9
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
k	l	m	n	o	p	q	r	s	t
k	l	m	n	o	p	q	r	s	t
u	v	w	x	y	z	A	B	C	D
u	v	w	x	y	z	A	B	C	D
E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X
O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X
Y	Z	~	~	@	#	\$	%	^	&
Y	Z	~	~	@	#	\$	%	^	&
*	(	)	[	]	{	}	:	>	<
*	(	)	[	]	{	}	:	>	<